

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Översättning av lagtext

Helsingfors och Vasa 15-16.11.2013

Mikael Ekholm
Statsrådets translatorsbyrå

Statsrådets translatorsbyrå

- 33 anställda (ca 20 översättare)
- Frilansnätverk
- ca 2 200 uppdrag/år
- ca 30 000 sidor/år

Översätter:

Regeringspropositioner

Förordningar

Statsrådets redogörelser och principbeslut

Presidentens och statsministerns tal

Presidentens kanslis och SRK:s pressmeddelanden

Nya författningar

- Skriv nutida, vårdad sakprosa
- Ett klart och enkelt språk gör att det är lättare att koncentrera sig på innehållet
- Använd inte ett ålderdomligt språk för att försöka ge lagspråket särskild tyngd
- Det svenska lagspråket i Finland bör så mycket som möjligt närmas till lagspråket i Sverige

Principer för modernt lagspråk

- Läs svenska lagar och använd dem som förebild
- Många normer som i Finland finns i lagar och förordningar återfinns i Sverige på lägre nivå, i myndighetsföreskrifter (www.lagrummet.se)
- När en helt ny lag skrivs ska terminologin vid behov ses över

Ändringsförfattningar

- Följ, om möjligt, samma regler som för nya författningar

MEN

- Beakta principerna för terminologisk enhetlighet och konsekvens (Slaf)
  1. Genomgående samma term i en lag
  2. Samma terminologi i lag och förordning
  3. EU-terminologi i nationell lagstiftning
    - EU-förordningar
    - Direktiv

Principer för modernt lagspråk

- Undvik ändringar som gäller rena smakfrågor
- Undvik stilistiska ändringar i nyare författningar som genomgått laggranskning
- Se Slaf för ord och fraser som kan ersättas med modernare
- **Arbetsekonomi**

Rekommendationer

- Substantivsjuka
erlägga betalning – betala
framlägga förslag om – föreslå
- Mångordighet
ska iaktta noggrannhet i fråga om
kontroll av – ska noggrant kontrollera
- Långa inskjutna bisatser
- Avståndet mellan predikatets delar
Styrelsen ska i fråga om tillsättning av
tjänsten samråda med ... - I fråga om
tillsättning ... eller Styrelsen ska samråda
...
- Nakna substantiv
- Könsneutralitet
Obs! Juridiska personer

Rekommendationer

- Undvik föråldrade ord och uttryck

ankomma på – höra till

avskrift – kopia

dylik – sådan

erhålla – få

föreligga – finnas

förete – visa upp

hamna att – vara tvungen

handha – sköta

utan hinder av – trots

Obs. skall -> ska

Rekommendationer

- Undvik verb med partikel

(av)ge

(bi)behålla

(för)höja

(för)hindra

(för)sälja

(för)sända

(för)ändra

(in)köpa

(under)stödja

(in)besparing

Rekommendationer

- Byt ut fast sammansatta verb mot löst sammansatta (fungerar inte alltid)

utbetala – betala ut

mottaga – ta emot

utskriva – skriva ut

överenskomma – komma överens

- Använd de kortare verbformerna

dömes – döms

säges – sägs

draga – dra

taga – ta

giva – ge

Finlandismer

- erlægga (maksaa, suorittaa)
- fungera (toimia)
- verka (toimia)
- förnya (uudistaa)
- förverkliga (toteuttaa)
- göra (tehdä)
- upprätthålla (ylläpitää)

- avkortning (lyhennys)
- funktionär (toimihenkilö)
- utrymmen (tilat)

- rättelse (oikaisu)

Argument för ett termbyte

Den gamla termen är språkligt misslyckad, ålderdomlig eller missvisande.

Den gamla termen används inte i Sverige och förstås inte där.

Den gamla termen används främst i äldre lagstiftning.

Kravet på terminologisk konsekvens och enhetlighet är inte särskilt strängt i den aktuella situationen.

Den nya termen används i en EU-förordning som har direkt samband med den aktuella texten.

Den nya termen används i författningstext i Sverige eller i EU-direktiv.

Argument för ett termbyte

Den nya termen rekommenderas av språkvårdarna.

Den nya termen har redan börjat användas i Finland av fackmän på området.

Den nya termen förstås lätt också av relevanta målgrupper och lekmän i Finland.

Ett termbyte är särskilt motiverat därför att termen nu ska ingå i en viktig ny lag på området.

Uppdragsgivaren, justitieministeriets laggranskningsenhet och experter på området är positiva till ett termbyte.

Argument mot ett termbyte

Ett termbyte i en ändringsförfattning bryter mot kravet på termkonsekvens och enhetlighet inom en och samma författning, genom att den gamla termen kvarstår i äldre paragrafer.

Ett termbyte i en förordning bryter mot kravet på termkonsekvens och enhetlighet mellan förordningen och den lag förordningen utfärdas med stöd av.

Ett termbyte kan orsaka missförstånd eller feltolkningar.

Den gamla termen har stor spridning, också i nyare lagar, och är allmänt vedertagen.

Argument mot ett termbyte

Den gamla termen förekommer rikligt i t.ex. myndighetsföreskrifter och information till allmänheten.

Den nya termen är inte känd av fackmän på området i Finland.

Den nya termen missförstås lätt av relevanta målgrupper och lekmän i Finland.

Uppdragsgivaren, justitieministeriets laggranskningsenhet och experter på ämnesområdet är negativa till ett termbyte.

säädös/säännös/määräys

- Säädös
Författning, dvs. en lag eller
förordning

Rättsakt när det gäller EU-rätten

lainsäätämisyjärjestyksessä
hyväksyttävä säädös –
lagstiftningsakt

muut kuin
lainsäätämisyjärjestyksessä
hyväksyttävät säädökset – icke-
lagstiftningsakter, akter som inte
är lagstiftningsakter

säädösvallan nojalla annettu
säädös (delegoitu säädös) –
delegerad rättsakt

- **Säännös**
bestämmelse, föreskrift, INTE stadgande
I EU vanl. bestämmelse
- Behöver inte alltid översättas, ex. x-lain 11 §:n säännösten mukaisesti – enligt 11 § i lagen om x
- **säännökset ja määräykset** – bestämmelser och föreskrifter
- **määräys**
föreskrift – nationell författning på lägre nivå än lag och förordning, men också mycket annat

- **Sättaa**

stifta – i fråga om tillkomsten av en lag

föreskriva, bestämma, säga, ange, följa av, reglera (inte stadga) i fråga om normgivning i lag eller förordning

föreskriva, ange, fastställa i EU:s förordningar, direktiv och beslut

- **Määrätä**

Internationella överenskommelser, EU:s grundfördrag eller andra allmänt utfärdade bestämmelser:

- Föreskriva, ange, fastställa, bestämmelser om ... finns i

Enskilda beslut och myndighetsåtgärder

- Besluta, bestämma, förelägga, ålägga, fastställa, påföra, förordna, meddela, utse

Moderniseringsövning A

Utöver vad i denna lag stadgas skall:

- 1) vid omsättning av tobaksprodukter, rökdon och tobaksimitationer iakttagas vad därom särskilt stadgas;
- 2) på tobaksprodukt och rökdon tillämpas vad om konsumenternas skyddande mot försäljning av underhaltiga produkter och mot därav föranledd ekonomisk förlust, samt på tobaksimitationer även eljest vad om livsmedel stadgas; samt
- 3) beträffande förbud mot eller begränsning av tobaksrökning på grund av brandsäkerhets-, livsmedelshygieniska eller andra motsvarande skäl iakttagas vad därom särskilt stadgas.

Moderniseringsövning B

Till regionplansförbund
erlägges för varje kalenderår
i efterskott såsom statens
andel hälften av kostnaderna
enligt det godkända
kostnadsförslaget. På särskilt
skäl kan statens andel
erläggas även för nödiga
kostnader, vilka avvika från
kostnadsförslaget.

Moderniseringsövning C

Vallängderna skall på åtgärd av kommunala centralvalnämnden från och med den 24 augusti till och med den 30 i samma månad under vederbörlig tillsyn vara framlagda till granskning varje vardag från klockan 9 till klockan 20 inom kommunens område, vid behov på flera ställen röstningsområdesvis.

Moderniseringsövning D

Skattskyldig, som bedriver skogshushållning, ansvarar såsom för egen skatt för familjemedlems, medlems eller delägares på grund av inkomst fastställda skatt och folkpensionspremie till den del, som motsvarar den andel värdet av det till förmån för den skattskyldiges skogshushållning utförda arbetet utgör av det totala beloppet av familjemedlemmens, medlemmens eller delägarens inkomster.